

nemškimi, kakor je n. pr. „Literarisches Centralblatt“. „Athenaeum“ prinaša kritike o najrazličnejših znanostnih pojavih. Med drugim je v 3. številki prinesel kritiko o izvrstnem spisu Babnikovem „Sledovi slovenskega prava“ iz peresa prof. Haněla, ki pravi med drugim: „Priznati se mora, da se je pisatelj z veliko pridnostjo svojega posla poprijel; da dobitki njegovi niso znatni, temu je kriv predmet sam; tudi pisatelj sam se ni udal nobenim iluzijam gledé bogatosti teh dobitkov, kar spričujejo besede njegove, zapisane v uvodu in na konci dela njegovega.“ Čestitamo g. Babniku na tem priznavanju kritičnega njegovega raziskavanja. — Masaryk poroča o Miklošičevi knjigi „Subjectlose Sätze“. — Razven kritik prinaša „Athenaeum“ natančno zabeleženo vsebino vseh znamenitejših čeških, poljskih, ruskih, slovenskih (Ljublj. Zvon, Kres), hrvatskih, francoskih, nemških, angleških, španskih in drugih časopisov in mesečnikov, ako se pečajo z znanostjo. — Priporočamo izborno uređovani „Athenaeum“ vsem, ki se hočejo poučiti o napredku znanosti sploh, posebno pa pri slovanskih narodih. Za celo leto stoji list 5 gold. pri J. Ottu v Pragi.

V „Moravski bibliotéki“, katero izdava Fr. Bayer v Velikem Mezeriči pri Saški, izšlo je novo delo plodovitega romanopisca Aloisia Jiráskaa, nazvano „Obětovaný“. Tej historični povesti je vzeto dejanje iz dobe, ko je poslednjič zablestela slava in moč „zlatega“ kralja Přemysla Otokarja II., in iz onih strašnih časov, ki so nastopili po bitvi pri Suhokrutih na Moravskem polju. Gledé tehnike je Jirásek znan mojster; v tej povesti se mu je posrečilo posebno risanje idiličnega življenja, katero živé menihi v kloštru opatoviškem. — „Matice lidu“ je izdala nedavno XVII. letnika četrto številko, ki prinaša zgodovinsko povest Ferdinanda Schulza z naslovom: „Doktor Johánek.“ Pisatelj si je izvolil posebno zanimivo dobo: predvečer husitskega gibanja, ko se je po zatemnelem obzoru že počelo bliskati in grmeti. Dejanje samó nam podaja sliko boja med češkim in nemškim življenjem, katerega zastopa in brani doktor Johánek. Ta povest je jedno najboljših del novejšé literature češke. — Turnovský, sodelavec „Pokroka“ in „Zabavnih listov“, podal je že nekatero lepo delo svojim rojakom, — omeniti hočemo le njegovega životopisa Tylovega, zgodovino gledališča češkega in spomine iz igralčevega življenja. Nedavno je zbral nekaj svojih povestij in humoresk ter jih izdal pri Hynku v Pragi z naslovom: „Povídky a humoresky“ v dveh debelih zvezkih. Dasi Turnovskega ne gre prištevati prvim češkim beletristom — za delovanje svoje na lep-slovnem polju niti sam ne zahteva vencev z Olimpa —, mora se vendar priznati, da je spreten pripovednik. V omenjeni zbirki nahajamo poleg zgodovinske povesti slike iz selskega in mestnega življenja. Osobe so slikane dovolj prirodno in živo in te povesti bodo vzbujale v tistih, ki ne marajo „visokega“ stila, precéj veselosti in smeha. —

—t—

Poljska književnost. — Jordan je spisal novo komedijo v treh dejanjih, „Slo-miany człowiek“ (= Strohmann), katera se je že igrala na varšavskem gledališči z velikim vspehom. Naši prelagatelji dramatičnih del hodijo tako radi po slabo robo k Nemcem; izposojati si dobrih iger od bratov Poljakov, katerim so Fredro (oče in sin), Anczyc, in v novejšem času Balucki („Gosi in goske“, „Odprti dom“ i. t. d.), Kleczewski-Zenoni, Sewer-Maciejowski („Dvoboj plemenitašev“), Jordan in drugi napisali lep repertoar dramatičnih iger, — to pri nas nobenemu, ali le redko komu, pride na misel. — Józef Kościelski je izdal v Krakovu svoje „Poezije 1861. do 1882.“ Prva serija. Ime njegovo je čitateljem sedanje literature poljske dobro znano. Ta knjižica obseza zbirko umotvorov iz dobe 21 let. Podaje nam dovršen obraz o razvoji mislij in duha pesnikovega od mladeniških let do zrele moške dobe njegove.

Čim novejša je pesen, tem dovršenejša je, misel jej je jasnejša, obzor širši, čuvstvo mirnejše in globokejše. V tej zbirki nahajamo odmevov z gor, z morja, povesti srcá, balade in preloge iz najbolj poznanih pesnikov. — Glavni ton teh pesnij je lirsk; vse je izdelano v dovršeni, skrbno izbrani in vedno prijetni obliki. — J. I. Kraszewskega „Wilczek i Wilzkowa“, povest iz XVIII. veka, izšla pri Gebethnerji in Wolffu v Varšavi, odlikuje se s humorom in filozofično satiro, kateri sta posebno svojstveni povestim Kraszewskega sploh. Isti pisatelj je izdal v Varšavi delce „O pracy“ (o delu), v katerem skuša priprostemu poljskemu narodu v lehkí in umljivi obliki podati pravi pojem o delu in veliki ceni njegovi. — V Varšavi je izšel na novo tretji zvezek poezij Czesława in poezije Hajote. — Jan Zacharyasiewicz je izdal pri Gubrynowiczu in Schmidtu v Lvovu dve noveli: „Jedna krew“ (kri) in „Pomyłka srca“ („Zmota srca“). Obe povesti se čítata jako lehkó in zanimivo, posebno druga, katera slika ljudi in čas v dobi napoleonskih vojsk. Stil je živ in bujen, pri tem pa še naraven in prijeten. — J. Bohdan, v Parizu živeči Nestor ukrajinskih pevcev, piše o zadnjič omenjeni povesti Henryka Sienkiewicza (gl. „Ljub. Zvon“ IV. 65) v zasobnem pismu tako-le: „Povest „Ogniem i mieczem“ (Z ognjem in mečem) čítam z nedopovedno radovednostjo. Ne dá se oporekati, da je (Sienkiewicz) pripovednik in pesnik prve vrste! Koliko tvoriteljne moči je tu, kako krasna je kompozicija, viteška in ob jednom mojsterski izvedena. Kaka globočina narodnega mišljenja! kako pridno in razumno je pesnik proučil najžalostnejšo in najtemnejšo dobo zgodovinsko. Domišljija, v resnici čarovna, odseva in kaže nam prekrasen kraj, običaje, postave in značaje staroslavnihi naših vojakov . . . In kako krasna, prekrasna je ta poljščina! . . . Sveža, pestra in priprosta; neprenehoma bliskajo po njej misli, ki užigajo, in izrazi novi, kateri s svojo primernostjo vzbujajo naše začudenje. Bog daj srečo pesniku na vspeh, narodu poljskemu na slavo . . .“ — Kako zeló se vse poljsko občinstvo zanima za ta roman, kaže posebno to-le: Varšavske gospé in gospice so pisale Sienkiewiczzu pismo, v katerem ga prosijo, naj sklene povest za junaka in junakinjo srečno! Pesnika se ve ta prošnja najlepših žen na svetu ne bode motila; on uboga in dá se voditi samó umeteljniškemu svojemu geniju! — Zagrebški „Vienac“ je počel v hrvatskem prevodu pri-
našati jedno najinteresantnejših povestij Sienkiewiczjih „Na marne“ (Uzalud). Kedaj se bo Slovencem podala kaka povest tega izvrstnega pripovednika? — r—

Ruska književnost. A. Pisemskij. Sočinenija. Posmertnoe polnoe izdanie. Spbg. Pod tem naslovom izhajajo zdaj zbrana dela glasovitega romanopisca, lani umršega, čegar slava se je razširila že tudi zunaj domovine njegove. Do sedaj sta izšla dva zvezka. — Zapadnoe vlijanie v novej ruskoj literaturê. Sravniteljno istoričeskie očerki Aleksêja Veselovskago. Moskva. Članki v tej knjigi podani, bili so s prva natisnjeni v „Véstniku Evropy“ l. 1881—82; zdaj pa so bolj dopolnjeni in dovršeni. A. Veselovskij preiskuje rusko literaturo za poslednjih dveh stoletij. Že za Petra Velikega je bila v Moskvi velika nemška kolonija, ki je mnogo vplivala na tega reformatorja ruskega. Tedaj so že počeli potovati na zapad. Kar se je pod Petrom in prvimi nasledniki njegovimi stvarilo, bilo je večinoma vplivano od zapadnih literatur, nemške, francoske, angleške. Celó čisto narodna ruska literarna dela so postala po vplivu zapadnoevropskem; tako velja to o komedijah Fon-Vizina, o pesnih Krylóva in o tistih možeh sploh, ki so ustvarili rusko literaturo: o Radiščevu, Najkovu, Boltinu, Karámszinu, Púškinu, Lérmontovu, Turgénevu i. t. d.; še celó Gogolj, kateri ni znal nobenega zapadnega jezika, razven nekaj italijanščine, likal se je po Puškinovem vplivu. K.